

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

Філософія

**підготовки бакалавра
спеціальності 091 Біологія та біохімія
освітньо-професійної програми «Біологія»**

Луцьк – 2025

СИЛАБУС нормативної навчальної дисципліни «**Філософія**»

Рівень вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

галузь знань - **09 – Біологія**

спеціальності - **091 – Біологія та біохімія**

освітньо-професійної програми «**Біологія**»

форма навчання - **денна**

Розробник: к.ф.н., доцент кафедри політології та публічного управління - А.М. Семенов

Контактна інформація: А.М.Семенов, к.ф.н., доцент кафедри політології та публічного управління Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Контакти: 0509209091, andriysemenov@yahoo.com

Програма навчальної дисципліни розміщена на сторінці кафедри на офіційному сайті ВНУ імені Лесі Українки.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління

протокол № 2 від 22 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(підпис) проф. В.В. Бусленко

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Філософія»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	09 – Біологія, 091 – Біологія та біохімія	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання ___3___
		Семестр ___6___
		Лекції 26__ год.
		Практичні (семінарські) 16__ год.
		Індивідуальні 0__ год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 42__ год.
	Консультації 6 год.	
	Форма контролю: залік	

Аудиторні заняття проводяться за розкладом:

<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації викладача відповідно затвердженого графіку.

ОПИС (ЗМІСТ) ДИСЦИПЛІНИ.

Анотація курсу. Філософія є нормативним навчальним курсом циклу загальної підготовки, відповідно до освітньо-професійної підготовки бакалавра галузі знань 09 – «Біологія» і визначає обсяг тематичних питань, які повинен засвоїти студент, літературу, орієнтовну тематику рефератів (фіксованих виступів), категоріальний апарат, перелік контрольних питань.

Курс «Філософія» розглядається у контексті вивчення гуманітарних дисциплін: «Україна в європейському, історичному та культурному контекстах», «Правові основи громадянського суспільства», «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі знань» та у поєднанні з іншими курсами, згідно навчального плану та програми.

Мета курсу - ознайомлення студентів з широким полем проблематики академічної філософії, освоєння ними методів та форм теоретичного мислення, формування системи наукових знань у галузі теорії та історії філософії, їх трансформації в сучасну гуманітарну освіту та культуру, відповідно до обраної спеціальності, оволодіння категоріальним «апаратом»

мислення і пізнання на базі ґрунтового знайомства з колом відповідної джерельної, монографічної літератури та власної теоретичної філософської рефлексії.

Пріоритетним завданням вивчення курсу «Філософія» є розкриття місця, ролі та значення актуальних проблем історії та теорії філософії, філософського осмислення та аналізу розумових процесів у контексті зародження та становлення світоглядної культури Новітньої історії, формування світової академічної філософії, а також, на основі цього, розвиток наукового, творчого і критичного мислення студентів, що є невід'ємним атрибутом розвитку духовності, полікультурності та гуманізму на рівні державотворення в Україні та інтеграційних процесів глобального суспільства.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Результатом вивчення курсу «Філософія» є формування знань в галузі історії та теорії філософських проблем у цілому та пізнавальних процесів зокрема. Згідно з вимогами освітньо- професійної програми студенти повинні знати: історію та теорію філософських проблем у цілому та пізнавальних процесів зокрема, структуру філософії як академічної дисципліни, її роль та значення у сучасній системі гуманітарної освіти; вміти застосовувати методи та форми теоретичного мислення та формувати систему наукових знань у відповідних галузях; вміти аналізувати, систематизувати та узагальнювати теоретичний матеріал та практичні дані сучасної соціогуманітарної науки, осмислювати та відтворювати основні положення сучасної соціальної етики та етики соціальної відповідальності, використовувати фундаментальні положення та принципи академічної доброчесності.

Компетентності та програмні результатами вивчення курсу:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 09. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо з метою збереження природного навколишнього середовища.

ЗК 10. Здатність працювати в команді.

СК 05. Здатність до критичного осмислення новітніх розробок у галузі біології і професійній діяльності.

СК 06. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування.

ПР 01. Розуміти соціальні та економічні наслідки впровадження новітніх розробок у галузі біології у професійній діяльності.

ПР 07. Володіти прийомами самоосвіти і самовдосконалення. Уміти проектувати траєкторію професійного росту й особистого розвитку, застосовуючи набуті знання.

ПР 22. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на доброчесність, професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР 23. Реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Академічна філософія в структурі сучасного наукового знання, гуманітарної освіти та духовної культури людства.					
Тема 1. Людина, суспільство, цивілізація: динаміка розвитку та взаємодії на сучасному етапі: системно-інформаційний підхід та аналітичний опис. Світ та світогляд сучасної людини, його багатовимірний, інтерактивний і гіпердинамічний характер. Поняття транскордонності світу сучасної людини.	6	2	2	2	0
Тема 2 Філософія в структурі сучасної гуманітарної науки та освіти. Академічна філософія сьогодення..	8	2	0	4	2
Разом за модулем 1	14	4	2	6	2
Змістовий модуль 2. Багатовимірність предмету філософської рефлексії. Способи і форми буття філософії. Дефініції філософії.					
Тема 3. Поняття та структура світогляду. Світогляд як предмет філософської рефлексії. Основні	6	2	0	4	0

історичні та локальні типи світогляду.					
Тема 4. Філософський світогляд. Специфіка предмету філософського пізнання	4	0	2	2	0
Тема 5 Філософія як запитання до проблеми буття. Зміст і форми головних питань філософії. Відносини “людина-світ” як головна філософсько-світоглядна проблема	6	2	2	2	0
Разом за модулем 2	16	4	4	8	0
Змістовий модуль 3. Основні історичні етапи розвитку філософії та їх значення у формуванні сучасної філософської освіти та духовної культури людства.					
Тема 6 Філософія Стародавнього Сходу й античного світу.	8	2	0	6	0
Тема 7 Філософія християнства. Західна та східна патристика. Європейська та арабська середньовічна філософія	8	2	0	4	2
Тема 8 Концептуальний зміст філософії Відродження та Нового часу. Романтизм та Просвітництво у Європі. Німецька філософія кінця XVIII -першої половини XIX ст.	6	2	2	2	0
Тема 9. Філософія XX ст.	8	2	2	4	0
Разом за модулем 3	30	8	4	16	2
Змістовий модуль 4. Теорія та методологія філософії.					

<u>Тема 10.</u> Гносеологія як розділ філософського знання. Методологія і методи пізнання. Проблеми та теорії істини у філософії.	8	2	2	4	0
<u>Тема 11</u> Поняття “діалектика” та “метафізика” у філософії. Категорії та закони діалектики. Площина інтеграції метафізики в сучасну філософську освіту та культуру.	4	2	0	2	0
<u>Тема 12.</u> Свідомість як предмет філософської рефлексії. Поняття феноменології. Індивідуальна та суспільна свідомість. Форми виразу суспільної свідомості.	6	2	2	0	2
<u>Тема 13.</u> Філософський зміст категорії “матерія”. Проблеми матерії в історії філософії. Простір і час, рух і розвиток як найзагальніші характеристики буття та форми упорядкування дійсності.	4	2	0	2	0
<u>Тема 14.</u> Філософські проблеми людської історії. Філософія історії в контексті розвитку філософської культури.	4	2	0	2	0
<u>Тема 15.</u> Філософське прогнозування. Філософія як гіпотетичне моделювання світу.	4	0	2	2	0
Разом за модулем 4	30	10	6	12	4
<u>Усього годин.</u>	90	26	16	42	6

5. ІНДЗ (Завдання для самостійного опрацювання)

№ п/п	Тема
1	Академічна філософія в системі сучасної гуманітарної науки та освіти
2	Людина, суспільство, цивілізація: динаміка розвитку та взаємодії на сучасному етапі: системно-інформаційний підхід та аналітичний опис.
3	Світогляд як предмет філософської рефлексії. Основні історичні та локальні типи світогляду.
4	Філософський світогляд. Специфіка предмету філософського пізнання
5	Зміст і форми головних питань філософії.
6	Філософія Стародавнього Сходу й античного світу.
7	Європейська та арабська середньовічна філософія
8	Філософія Відродження та Нового часу. Романтизм та Просвітництво у Європі. Німецька філософія кінця XVIII - першої половини XIX ст.
9	Філософія XX ст.
10	Методологія і методи пізнання. Проблеми та теорії істини у філософії.
11	Діалектика та метафізика у філософії: історія та сучасність.
12	Свідомість як предмет філософської рефлексії. Поняття феноменології.
13	Філософський зміст категорії “матерія”. Проблеми матерії в історії філософії ізації
14	Проблема формування універсальних цінностей: історія та досвід соціальної апробації
15	Лінійна та нелінійна моделі наукового пошуку. Філософія як гіпотетичне моделювання світу

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Навчальна дисципліна складається з чотирьох змістових модулів та комплексної контрольної роботи. Підсумкова оцінка складається:

- 1) Поточне оцінювання з відповідних модулів/тем (макс. 80 балів);
- 2) ІНДЗ (макс. 20 балів).

Поточний контроль (макс. 100 балів)				Загальна кількість балів (макс. 100)	
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	ІНДЗ	
Теми 1-2	Теми 3-5	Теми 6-9	Теми 10-15		
макс. 10 балів	макс. 20 балів	макс. 20 балів	макс. 30 балів	макс. 20 балів	100

Поточний контроль включає: ПО – поточне опитування, ДС – дискусія, ЕО- експрес-опитування, ІНДЗ.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Виконання здобувачами освіти індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає підготовку на основі вивченого матеріалу та опрацьованої літератури науково-аналітичної письмової роботи, у якій розв'язується конкретна значуща проблема, що вимагає аргументованого викладу власного бачення досліджуваної проблеми. Обсяг роботи складає 8–10 сторінок (14400 – 18000 знаків, шрифт Times New Roman, розмір 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5, всі поля – 2 см, абзацний відступ – 1,25, нумерація сторінок – вгорі справа.

Структура ІНДЗ: назва теми, ім'я та прізвище автора, вступ, виклад основного матеріалу, висновки, список використаних джерел та літератури.

Згідно з Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів ВНУ імені Лесі Українки, сума балів, набраних за поточний контроль виставляється у залікову відомість. Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) ОК. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів. У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів за залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100 балів.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти, відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Під час роботи на семінарських (практичних) заняттях списування заборонені рівно як використання мобільних ел. пристроїв.

Політика щодо дедалайнів та перескладання: Усі академічні заняття та роботи проводяться та виконуються у встановлені терміни за затвердженим розкладом. Перескладання модулів, відпрацювання окремих тем відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо відвідування: За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем курсу.

7. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Глобальне суспільство на межі третього тисячоліття: наявний стан, проблеми, суперечності та перспективи розвитку. Філософія глобалізму як філософія світової інтеграції.

2. Філософія в системі гуманітарної освіти та духовної культури людства та її значення для сучасного наукового пізнання та соціальної практики.
3. Способи і форми буття філософії. Дефініції філософії.
4. Філософія як спосіб світоосягнення і світовідношення. “Епістемний” та “софійний” способи буття філософії.
5. Компонентна та рівнева структура університетської (академічної) філософії. Етапи становлення та сучасний стан розвитку.
6. Відношення “ людина-світ” як головна філософсько-світоглядна проблема та її значення для сучасного наукового пізнання.
7. Поняття та структура світогляду, його основні історичні типи.
8. Поняття міфології та міфу. Особливості міфологічного світогляду та основна тематика міфів народів світу. Міф у філософії і культурі.
9. Особливості релігійного світогляду. Основні світові і національні релігії. Структура релігії як соціального інституту.
10. Філософський світогляд: його історично-культурні витоки та сучасні інтерпретації. Специфіка предмету філософії та філософського знання.
11. Головні історичні етапи генези філософської культури. Сучасна українська філософія (90-і роки ХХст.): головні напрями, школи, проблеми.
12. Онтологія в структурі філософської науки.
13. Простір і час як найзагальніші характеристики буття і форми упорядкування дійсності. Філософські та природничо-наукові концепції простору і часу (Г.-В.Лейбніц, А.Енштейн, М.Лобачевський, М.Гулак, В.Вернадський) та їх значення.
14. Соціальне буття, його особливості, структура та основні форми.
15. Буття всезагального, одиничного та особливого. Особливості індивідуального людського буття.
16. Гносеологія як розділ філософського знання та її значення для соціальної теорії та практики.
17. Поняття методології та методу у філософії та теорії пізнання.
18. Поняття істини та проблема критерію істини в епістемології. Відносна, об’єктивна та абсолютна істини.
19. Наука як пізнавальна діяльність, соціальний інститут та феномен культури.
20. Соціальні проблеми науково-технічного прогресу. Техніка і технології як похідні постіндустріального суспільства. Філософія техніки.
21. Свідомість як предмет філософської рефлексії та наукового пізнання.
22. Свідомість як соціокультурний феномен. Віра, воля та інтелект в структурі індивідуальної людської свідомості.
23. Поняття суспільної свідомості. Форми виразу суспільної свідомості та їх значення для сучасної соціальної
- 24.
25. практики.
26. Свідомість та мова як предмет сучасної комунікативної філософії (М. Рідель, Ю.Хабермас, К.Апель), соціальної психології та спеціальних соціологічних теорій.

27. Діяльність: визначення, структура, функції (індивідуально-особистісний та соціально-рольовий аспекти). Проблеми та перспективи перетворюючої діяльності людини.
28. Потреби, мотиви, інтереси в системі діяльності людини. Соціальні потреби, їх сучасна специфіка.
29. Реалізація особистості в діяльній структурі суспільства. Поняття “соціального обміну”.
30. Філософські проблеми людської історії (рушійні сили, головні етапи, ідеї, спрямованість). Філософія історії в контексті розвитку філософської культури.
31. Поняття культури. Культура як предмет філософської рефлексії. Єдність, діалогічність та багатовимірність культурної історії людства
32. Громадянське суспільство і держава. Філософські питання державотворення. Теорії соціальної організації, держави і права в історії філософії.
33. Мораль і право як форми соціальної організації і соціальної корекції.
34. Політика та ідеологія як похідні економічного розвитку та складові моделювання соціальної дійсності. Проблема “активності” і “автономності” політико-ідеологічної системи в процесі державотворення в Україні.
35. Інтегративний характер буття людини на сучасному етапі. Поняття індивіда, індивідуальності, особи, особистості.
36. Проблема самоздійснення (самореалізації) індивідуальності та її значення для соціальної практики.
37. Мотиваційно- смислові та соціально- регулятивні аспекти професійної діяльності.
38. Етика соціальної відповідальності як продукт інтегративного розвитку людини.
39. Філософія і проблема цінностей. Поняття аксіології.
40. Філософське прогнозування. Філософія як гіпотетичне моделювання світу.
41. Логіка в структурі гуманітарної науки та освіти. Соціогуманітарна наука у XXI ст.: проблеми та перспективи розвитку.
42. Логіка: предмет завдання та функції на сучасному етапі розвитку.
43. Соціальна динаміка, соціальна мобільність та соціальна стратифікація: логіко-філософський аналіз.
44. Поняття соціального процесу. Суб’єкт, сутність, спрямованість та соціальні похідні соціального процесу. Соціальні процеси та соціальні зміни.
45. Соціальний конфлікт: етапи розвитку, структура, функції та механізми розв’язання соціальних конфліктів.
46. Соціально-філософський аналіз війни і миру як суспільних явищ та його значення для сучасної теорії та практики.
47. Закони логіки та їх значення фахової підготовки.
48. Логіко-філософське дослідження: види, форми та методи.

49. Соціальні групи: поняття, критерії виділення, організація та основна типологія. Логіко-філософський аналіз соціальних груп та значення для соціальної практики.
50. Філософські питання теорії особистості: предмет, завдання, функції та значення.
51. Методологічні принципи побудови структурної моделі особистості.
52. Потреби, інтереси, мотиви як механізми соціального буття людини: значення для соціальної практики.
53. Комунікативність як соціальність: ступінь прояву в мікро- і макросередовищах.
54. Поняття соціального статусу, соціальної ролі та соціальної позиції.
55. Проблема свободи у контексті соціального розвитку особистості.
56. Соціальні ролі і соціальна позиція. Соціальний статус і соціальна позиція.
57. Суспільна детермінація соціально-рольової структури. Внутрішні і зовнішні механізми регулювання рольової поведінки людей та їх значення для соціальної практики.
58. Поняття та структура «Я-концепції» особистості та її значення у формуванні образу військового професіонала.
59. Сучасна гуманітаристика та соціогуманітарна освіта: основні поняття та принципи.
60. Етико-моральні принципи та засади фахової підготовки
61. Стандарти, еталони, ідоли та ідеали: соціально-філософський, аксіологічний та логіко-методологічний аналіз.
62. Проблема формування універсальних цінностей: історія та досвід соціальної апробації та їх значення для військової теорії та практики.
63. Логіко-філософський аналіз проблеми лідерства у професійному колективі.
64. Соціально-філософське моделювання у контексті сучасної трансформації соціальних систем та його значення для військової теорії та практики.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк,
- В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
- Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. - Мала академія Наук України, 2017. - 238 с.
- Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013. - 692 с.

- Філософія: навч. посіб. для аспірантів і здобувачів / за наук. ред. А. В. Арістової і С. В. Синякова. - К. : НТУ, 2013. - 245 с.
- Лузан А.О. Вступ до філософії : навчальний посібник для ВНЗ / А.О. Лузан. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 136 с.
- Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О. Задубрівська. - Чернівці : Рута, 2012. - 139 с.
- Сосна В.П. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Сосна В. П. - Хмельницький : ХНУ, 2011. - 395 с.
- Філософія. Навчально-методичний посібник /За ред. В.Троянського. – Чернівці: Чернівецький над. ун-т, 2010. – 135 с.
- Пазенок В. С. Філософія. Навчальний посібник. – К.:Академвидав, 2008.
- Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. Підручник. – К.: Академвидав, 2007.
- Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. . – К.: Інкос, 2006.
- Кремень В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції. – К.: Книга, 2005.
- Надольний І.Ф. Філософія: Посібник. – К., 1999, 2000, 2004.
- Петрушенко В. Філософія – Львів: Літопис, 2004.
- Щерба С.П. Філософія: короткий виклад. Навчальний посібник. – Кондор, 2004.
- Бичко І.В. Філософія: Курс лекцій. – К., 2003.
- Данильян О., Тараненко В. Основи філософії: Навчальний посібник. - Харків: Право, 2003. - 352 с.
- Ільїн В.В., Кулагін Ю.І. Філософія. Підручник. У 2- ч. Київ: "Альтерпрес", 2002.
- Арутюнов В.Ф. Філософія: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення. – К., КНЕУ, 2001.
- Горlach М.І. Філософія: Підручник. – Харків, 2000.
- Петрушенко В.П. Практикум з філософії: Навчальний посібник. – Новий світ, 2000.
- Волинка Г.І., Гусев В.І., Огородник І.В., Федів Ю.О. Вступ до філософії. – К., 1999.
- Горак Г.І. Філософія. Курс лекцій. - Київ., 1997.
- Заїченко Г.А. та ін. Філософія.- Київ: Вища школа, 1995.- 455 с.
- Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: Онтологія людини.- Київ: Абрис, 1995.- 335 с.
- Філософія.: Навч. Посіб. / Л.В. Губерський – К.: Вікар, 2006
- Конверський А.Є. Логіка. - К.: ВПЦ “Київський університет”, 2017.- 391с.
- Партико З.В. Логіка. Підручник. –К., В-во Ліра, 2020 -352 с.
- Шепетяк О. М. Логіка. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Олег Шепетяк. – Київ: Фенікс, 2015. – 256 с.

- Кислюк К.В. Філософія. Модульний курс. – Х., 2009
- Аболіна Т. Г., Єрмоленко А. М., Киселева О. О., Малахов В. А. Етичні норми і цінності: проблеми обґрунтування. -- К., 1997.
- Марчук М. Г. Ціннісні потенції знання. – Чернівці, “Рута”, 2001. – 319 с.
- Рюс, Жаклін. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки /Пер. с фр.-К.: Основи, 1998.
- Human development report. 2005-2023. New York Oxford, Oxford University Press.
- Ювал Харрарі. Людина розумна, Лондон, 2014, перекл. 3 англ. -444 ст.
- Ювал Харрарі. Homo Deus. За лаштунками майбутнього. – Київ, 2018
- Semenov A.M. Philosophy of Modern Education and Global Social Dynamics (The Social – Anthropological Aspect) / A.M. Semenov // International Scientific and Practical Conference “WORLD Science”. – Dubai, 2016. – № 1(5). – Vol. 4. – 2016.
- Semenov Andriy. Anthropolocial modeling and issues of modern human studies // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філософські науки. – №13 (334). – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019.
- Семенов А. Антропосоціальне моделювання і глобальна соціальна динаміка.// Політологічні читання імені проф. Б. Яроша: зб. наук. прац.-Луцьк, Вежа, 2020
- Семенов. А. Глобальні виклики до філософії майбутнього.// Evropský filozofický a historický diskurz –т. 7, Вид.2, 2021
- - Semenov A. Anthropolocial modeling and global social dynamics. // Political Science Readings named after Prof. B. Yarosh: a collection of scientific papers - Lutsk, Vezha, 2020.
- - Semenov A. A. Global challenges to the philosophy of the future. 7, Iss.2, 2021. URL: http://www.slideshare.net/metod_1/ss-43423651
- -_Philosophy (Philosophy. Logic. Religion Studies. Ethics. Aesthetics): Textbook / Edited by L.V. Kadnikova - К. : NAU, 2012. - 596 p. URL: <https://er.nau.edu.ua/items/02f287b9-87c9-47d2-9a83-2faa384980d1>
- -Paul R., Elder L. Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life. – Pearson, 2019 URL: https://books.google.com.ua/books/about/Critical_Thinking.html?id=MXZPEAAAQBAJ&redir_esc=y
- -Philosophy Book: Big Ideas Simply Explained. London: Dorling Kindersley, 2020. 254 p. URL: <https://cabmakassar.org/wp-content/uploads/2020/05/The-Philosophy-Book-DK.pdf>.
- -Lecture notes on philosophy for foreign students: a study guide for foreign students with English language education / A.O. Borisova et al. Kharkiv: Kharkiv State University of Food Technology and Trade, 2015. 227 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/7880/1/Lecture_Notes_on_Philosophy_navch_posib.pdf.

